

Vluchtelingenbeleid

STANDPUNT

Vlaamse Vereniging
van Studenten

Standpunt van de **Vlaamse Vereniging van Studenten** over het **Vluchtelingenbeleid**, op vraag van de **Algemene Vergadering**.

Online uitgebracht en goedgekeurd door het **Bureau** op **24 september 2020** met **eenparigheid van stemmen**. Geldig tot en met **31 juli 2024**.

Vorbereiding: **Sander Vanmaercke**

Dossierbeheerder: **Frédéric Piccavet**

Contactpersonen: **Sander Vanmaercke**

Code Standpunt: **2020/C**

Vervanging van standpunt: 2017/D

Vluchtelingenbeleid

KORTE INHOUD

De voorbije jaren kende Europa een enorme inkomende stroom aan vluchtelingen die kwamen uit conflictgebieden zoals Syrië, Irak en Afghanistan. Een deel van deze vluchtelingen werd opgevangen door België. Nadat aan de eerste fundamentele basisbehoeften tegemoet is gekomen, is het belangrijk dat voldoende aandacht besteed wordt aan de opleiding (in het hoger onderwijs) en erkenning van bestaande diploma's van personen met een vluchtelingenstatus. Dit is immers positief voor zowel de persoon zelf als de maatschappij, met positieve effecten op de erkenning, zelfwaarde en inburgering van de persoon.

VVS vraagt:

- Een oplossing tegen de huidige versnippering van erkenningsprocedures.
- Een transparante, eenduidige en gelijkvormige 'single point of contact' ter begeleiding van de studiekeuze.
- Voorbereidingstrajecten en taalcursussen in samenwerking met het hoger onderwijs en lokale overheden.
- Kwalitatieve en up-to-date begeleiding.
- Voldoende financiële middelen voor de student en hoger onderwijsinstellingen.

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Versnippering van erkenningsprocedures	5
Single point of contact voor verdere stappen	6
Erkenning van diploma's en competenties	7
Vorbereidingstrajecten	8
Taalcursussen	8
Financiering	10
Betaalbaar voor de student	10
Duurzaam investeren in de instellingen	10

1. Inleiding

Volgens de United Nations Refugee Agency (UNHCR) zijn er wereldwijd ongeveer 79,5 miljoen mensen die omwille van een bepaalde reden hun woonplek moesten verlaten, waarvan 26 miljoen vluchtelingen.¹ Van deze groep vindt het grootste deel opvang in de buurlanden en ontwikkelingslanden. Zo vangt Turkije bijvoorbeeld 3,6 miljoen vluchtelingen op. Ook in Europese landen echter is het aantal vluchtelingen niet gering, met Duitsland op kop, waar er 1,1 miljoen vluchtelingen verblijven.² In 2015 steeg het aantal vluchtelingen overal ter wereld pijlsnel, onder andere door het escalerende conflict in Syrië. In België werden in 2015 iets minder dan 45.000 asielaanvragen geregistreerd, dubbel zoveel als in 2014 en het hoogste aantal sinds 2000.³ Van deze mensen kwam ongeveer één vijfde uit Syrië, één vijfde uit Afghanistan en nog één vijfde uit Irak.⁴ Na 2015 daalde het aantal asielaanvragen sterk in 2016 tot 18.710. Daarna bleef het aantal asielaanvragen stabiel tot stijgend. In 2017, 2018 en 2019 ging het respectievelijk om 19.688, 23.443 en 27.742 asielaanvragen.⁵ Recente cijfers tonen aan dat er momenteel ongeveer 25.000 asielzoekers worden opgevangen in ons land.⁶

In België wordt een vluchteling erkend op basis van de Conventie van Genève uit 1951 als ze aan duidelijk bepaalde voorwaarden voldoen. De bevoegde instanties moeten erkennen dat er een gegronde vrees voor vervolging bestaat op basis van ras, nationaliteit, religie, politieke overtuiging of sociale groep. De tijdelijke status van subsidiair beschermde krijgt men als er sprake is van een reëel risico op een geweldsituatie in het land van herkomst.⁷ In 2019 bedroeg de beschermingsgraad 37%.⁸ De beschermingsgraad is het aandeel dossiers waarvoor het CGVS de vluchtelingenstatus of de subsidiaire beschermingsstatus verleende ten opzichte van het totaal aantal dossiers waarin een eindbeslissing werd genomen. De tijdelijke verblijfsvergunning van subsidiair beschermde wordt definitief indien het conflict na vijf jaar nog niet voorbij is.

Deze mensen hebben vaak een lange periode in onzekerheid en gevaar geleefd, en meestal een gevaarlijke en zware weg afgelegd om tot in België te komen. De eerste prioriteit bij de opvang van deze mensen moet dus uiteraard het voorzien zijn van hun basisrechten. Op langere termijn is het echter van belang hun eerder verworven kennis

¹ <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>.

² <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>.

³ <https://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2016>
⁴ [het Jaar Van de solidariteit](#)

⁵ <https://www.cgvs.be/nl/actueel/asielstatistieken-overzicht-2019>

⁶

https://www.fedasil.be/sites/default/files/content/download/files/opvangnetwerk_fedasil_20200420_20200525.pdf

⁷ <http://www.vluchtelingendienst.be/doelgroep/>

⁸ https://www.cgvs.be/sites/default/files/asielstatistieken_2019_december.pdf

en competenties te erkennen en/of hen aan te moedigen om een opleiding te volgen. Niet alleen kan een opleiding (in het hoger onderwijs) deze personen sterken in hun eigenwaarde, het kan ook helpen bij hun integratie in Vlaanderen en zo vormen ze ook snel een duidelijke meerwaarde voor onze maatschappij. Momenteel is die integratie in het hoger onderwijs nog niet zo vlot als het zou moeten zijn. Als Vlaamse Vereniging van Studenten zullen we ons in dit standpunt dan ook concentreren op de context van het hoger onderwijs.

De UNHCR geeft aan dat slechts een klein deel van alle vluchtelingen de kans krijgt om verder te studeren in het hoger onderwijs. Momenteel heeft maar 3% van hen toegang tot hoger onderwijs.⁹ Deze mensen kennen immers verschillende drempels en hebben vaak geen basisonderwijs genoten.

De VDAB onderzocht in Vlaanderen het opleidingsniveau van de vluchtelingen en subsidiair beschermden en hieruit bleek dat een groot deel van hen laag of niet geschoold is. Daartegenover staat echter wel dat er ook een deel is dat wel reeds een diploma hoger onderwijs heeft behaald in het land van herkomst, maar dat het hier niet altijd gelijkwaardig is aan een Vlaams diploma of dat het door werkgevers niet wordt erkend. VVS wil daarom ingaan op zowel studeren in het hoger onderwijs voor vluchtelingen zonder voorgaand diploma, als op het erkennen van de diploma's van hoogopgeleide vluchtelingen.

In dit standpunt gaat VVS eerst in op de vraag naar een transparant systeem om toegang te vinden tot het hoger onderwijs. Vervolgens bespreekt ze een systeem op basis van een single point of contact, zoals ook beschreven in het VLOR-advies over vluchtelingen.¹⁰ Binnen die context gaan we dieper in op de erkenning van verworven diploma's en competenties, voorbereidingstrajecten en taalcursussen aangeboden door het hoger onderwijs. Vervolgens komen de cruciale randvoorwaarden aan bod zoals de sociale voorzieningen en begeleiding die van groot belang zijn om van de studie van deze kwetsbare groep een succes te maken. Tot slot vraagt VVS bij de overheid met aandrang om voldoende financiële middelen.

2. Versnippering van erkenningsprocedures

Op dit moment bestaat er nog grote onduidelijkheid voor vluchtelingen en subsidiair beschermden over de erkenning van reeds verworven diploma's en over het aanvatten van een opleiding in het hoger onderwijs. Het onderwijsveld is vandaag zeer versnipperd: zo nemen verschillende hoger onderwijsinstellingen initiatieven, maar wordt daar niet duidelijk over gecommuniceerd. De overheid moet daarom dringend werk maken van een

⁹ <https://www.unhcr.org/tertiary-education.html>

¹⁰ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1617-006.pdf>

geïntegreerde communicatiestrategie omtrent (hoger) onderwijs voor vluchtelingen. Vluchtelingen met een diploma doen een aanvraag tot erkenning bij NARIC (National Academic and professional Recognition and Information Centre) voor niveau-erkenning of specifieke erkenning van het behaalde diploma. Bij een gedeeltelijke erkenning of een negatief antwoord van NARIC, worden ze doorverwezen naar de associaties. Daar kunnen ze vervolgens een procedure opstarten om Eerder Verworven Competenties (EVC) en Eerder Verworven Kwalificaties (EVK) te laten erkennen.¹¹

Elk semester waarin vluchtelingen hun diploma niet erkend zien is een verloren semester. Voor veel vluchtelingen gingen al heel wat semesters verloren door een te weinig slagkrachtig en versnipperd beleid. Ook al tonen we ons als VVS tevreden over het bestaan van trajecten om reeds behaalde diploma's te laten erkennen, toch dringen we erop aan om deze trajecten op een duidelijke manier en op een redelijke termijn toegankelijk te maken voor elke vluchteling.

VVS hoopt dat dit proces voor elke vluchteling op een vlotte manier verloopt zodat er een productieve samenwerking tot stand komt tussen de hogescholen, universiteiten en NARIC enerzijds en de asielcentra, overheidsinstellingen en integratie-ambtenaren anderzijds. VVS ziet dit als een noodzakelijke stap zodat de betrokken personen zo snel en zo goed mogelijk begeleid kunnen worden en zodat opleidingen verdergezet, erkend of gestart kunnen worden. VVS vraagt in deze context ook om goede samenwerking met de Franstalige en Duitstalige gemeenschap.

VVS onderstreept dat de optimalisatie van dit proces voor elke betrokken partij positief is, zowel voor het individu, de maatschappij als de instellingen. Het individu verkrijgt onderwijskansen en kwalitatief hoger onderwijs of kan aantonen dat hij/zij de competenties reeds eerder verworven heeft. Daarnaast kan onze maatschappij het potentieel van deze extra gekwalificeerde personen goed inzetten in onze kennismaatschappij die ook in de toekomst grote groepen hoogopgeleiden zal nodig hebben. De hoger onderwijsinstellingen kunnen aan de personen die nog niet aan een erkenning toe zijn een ander traject aanbieden en hen opnemen in hun studentenbestand. Op die manier kunnen zij wel starten in het hoger onderwijs. VVS wil wijzen op de verantwoordelijkheid van de overheid om hier een centrale aanpak in op te maken en te implementeren.

3. Single point of contact voor verdere stappen

Zoals hierboven gesteld, pleit VVS sterk voor een duidelijk en transparant systeem waar je je kan aanmelden als vluchteling voor één van de volgende stappen; de erkenning van

---

¹¹ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1137594>

je diploma, het voortzetten van een opleiding, de start van een voorbereidingstraject of een inschrijving voor een taalcursus binnen het hoger onderwijs.

VVS wil hierbij ook uitdrukkelijk de vraag van de VLOR steunen naar een single point of contact-systeem.¹² Het is van groot belang dat vluchtelingen en andere kwetsbare personen zich kunnen richten tot één toegangspoort (en liefst één persoon) vanwaar ze verder worden geholpen. Dit ene punt kan en moet dan ook de schakel vormen tot een erkenning, verdere opleiding of voorbereiding daarop. De inburgeringstrajectbegeleider helpt de vluchteling dan met het hele dossier. Op deze manier hoeft het dossier slechts één keer ingediend te worden.¹³

VVS staat achter een centrale overheidsinstantie om deze procedures te coördineren maar vraagt wel dat deze instantie voldoende gecontroleerd wordt om de betrouwbaarheid en objectiviteit van de procedures na te gaan.

3.1. Erkenning van diploma's en competenties

Als Vlaamse Vereniging van Studenten steunen wij het voorstel van de VLOR om een transparant en duidelijk traject naar voren te schuiven.¹⁴ Hoewel de procedure reeds vereenvoudigd werd door het feit dat buitenlandse diploma's niet meer identiek hoeven te zijn aan Vlaamse, ze kunnen ook van gelijk niveau zijn, blijft verder streven naar eenvoud en efficiëntie van groot belang. Het traject dat de VLOR beschrijft, blijft dus nog steeds aan de orde. Dit traject start met een dossieronderzoek (ingeleverd bij de inburgeringstrajectbegeleider), waarna eventueel een assessment volgt als er elementen ontbreken. Op basis van deze twee stappen heeft de centrale instantie alle informatie over de kennis/competenties van een persoon, dit geldt ook voor eventuele EVC/EVK-erkenningen. Op dit moment kunnen dus de toekenning en attestering van de gelijkwaardigheid of een deel hiervan worden uitgereikt en kan er gericht kan doorverwezen worden en meer informatie gegeven worden. Een volgende stap is dat de begeleider een advies geeft over de mogelijke vervolgotrajecten (zowel onderwijs als arbeidsmarktgericht). Een belangrijk element hierbij is dat de begeleiders genoeg kennis moeten hebben van het Vlaamse onderwijslandschap. Op deze manier kunnen zij heel concrete adviezen geven. Wat voor VVS een belangrijke "slotfase" is aan dit traject, is dat dat deze instantie blijvend een aanspreekpunt blijft voor informatie en advies over het educatief traject.

Ook over de opvolging moet op een geïntegreerde manier nagedacht worden, waarbij VVS benadrukt dat bij het advies de concrete contactgegevens van de onderwijsinstellingen moeten worden toegevoegd om de drempel tot het vinden van deze

¹² <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1617-006.pdf>

¹³ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1617-006.pdf>

¹⁴ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1617-006.pdf>

contactpersonen zo laag mogelijk te houden. Daarnaast moet er aan de kandidaat-studenten worden meegegeven dat de evaluatie van de kennis en competenties en de daaropvolgende eventuele vrijstellingen kan verschillen tussen de hoger onderwijsinstellingen. Vervolgens vraagt VVS ook om voldoende informering over de optie om aan de diplomavooraarde secundair onderwijs te voldoen door een toelatingsproef af te leggen bij de associatie. Tot slot onderstrepen ze dat elke kandidaat-student de informatie moet meekrijgen over de taalvoorwaarden en de taaltesten die aan studenten gevraagd kunnen worden om het B2-niveau in de onderwijstaal aan te tonen.¹⁵

3.2. Voorbereidingstrajecten

In het begin van 2019 bracht de Europese Commissie nog een rapport uit waaruit blijkt dat Vlaanderen het op heel wat vlakken niet zo goed doet om vluchtelingen te integreren in het hoger onderwijs, onder andere op vlak van voorbereidingstrajecten.¹⁶ VVS vraagt dat er voldoende aandacht wordt besteed aan deze voorbereidingstrajecten en -programma's die de hoger onderwijsinstellingen en lokale overheden organiseren en vraagt een extra versterking ervan. We juichen de bestaande initiatieven toe en steunen de geïntegreerde trajecten die zowel inzetten op academisch taalgebruik en vaardigheden, als op kennis van het Vlaamse hoger onderwijssysteem en vragen om de doelmatigheid van deze trajecten goed op te volgen en te kijken of de inschrijvingscijfers hoger en de dropoutpercentages van deze studenten in de latere opleidingen effectief lager zijn. Door uitwisseling van good practices kan ons hoger onderwijs een gemeenschappelijk, goed werkende voorbereiding voorzien. In dit onderzoek dient ook gekeken te worden naar welke kennis en vaardigheden het belangrijkste zijn voor later succes en welke soort begeleiding best voorzien wordt.

Daarnaast wil VVS ook deelnemen aan het maatschappelijke debat wanneer vluchtelingen en subsidiair beschermden bij hun begeleiding een eerste blik zouden moeten krijgen op ons onderwijslandschap en/of de arbeidsmarkt. Wanneer de specifieke begeleiding door de inburgeringstrajectbegeleider op dit vlak zou moeten beginnen, is ook een zeer belangrijke vraag. VVS pleit ervoor dat geen waardevolle tijd wordt verloren en dat de voorbereiding van de erkenningsprocedures tegelijk worden opgestart met de asielprocedure om geen tijd te verliezen.

3.3. Taalcursussen

Ook op vlak van taalondersteuning voor vluchtelingen scoort Vlaanderen niet al te best, zo blijkt uit het rapport van de Europese Commissie uit 2019.¹⁷ VVS juicht de bestaande

¹⁵ <http://www.vlor.be/sites/www.vlor.be/files/rho-rho-adv-1617-006.pdf>

¹⁶ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/02/28/vluchtelingen-hoger-onderwijs/>

¹⁷ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2019/02/28/vluchtelingen-hoger-onderwijs/>

taalcursussen van de universiteiten en hogescholen toe, maar blijft aandacht vragen voor een adequaat aanbod op maat van het individu. Op die manier kunnen vluchtelingen op een goede en snelle manier kennismaken met het Nederlands (en in tweede instantie met internationale talen als het Engels of Frans) en voorbereid worden op het hoger onderwijs. Zo dient er bijvoorbeeld zeker ingezet worden op academisch taalgebruik. De bijkomende talen zijn voor VVS geen prioriteit, al dient wel aandacht te gaan naar het gebruik van deze talen in bepaalde opleidingen. De kostprijs van deze opleidingen mag ook niet te hoog zijn. VVS staat daarom achter het systeem van verlaagde tarieven voor deze cursussen, waarbij wel een bedrag ter responsabilisering gevraagd kan worden, maar de drempel zo laag mogelijk gelegd wordt.

VVS wil ook kritisch nadenken over het niveau dat nodig is om aan het hoger onderwijs te kunnen starten, wat vandaag B2 is. We willen hierbij graag opmerken dat een student mogelijk kan starten met een lager niveau, B1, om zich vervolgens binnen een bepaalde periode verder op te werken tot het niveau B2 en hiervan voor het afstuderen bewijs van te leveren. Ook voor anderstalige docenten wordt vandaag immers meer tijd voorzien om aan het niveau B2 te voldoen. Het is daarbij belangrijk dat voor de student voldoende begeleiding aanwezig is.

De Vlaamse studenten willen onderstrepen dat bij alle besproken aspecten van het inburgeringstraject aan een cruciale randvoorwaarde voldaan moet worden. Bij elk van de hierboven besproken stappen is voldoende aandacht nodig voor psychologische begeleiding.

De doelgroep waarover sprake van is in dit standpunt is vaak heel kwetsbaar omwille van ervaringen in het land van herkomst en onderweg naar dit land. Zoals ook de VLOR waarschuwt, bestaat het risico dat studenten met een vluchtelingenstatus zich snel geïsoleerd voelen tussen de grote groepen jongeren en studenten. VVS moedigt daarom graag projecten aan zoals de reeds bestaande buddywerking binnen bepaalde instellingen hoger onderwijs. Traumaverwerking, concentratieproblemen, leerproblemen, een beperkte vooropleiding en nog vele andere factoren kunnen zorgen voor een verhoogd isolement binnen het hoger onderwijs. Hiervoor kunnen buddyprojecten specifiek ruimte bieden om te helpen. Zeker binnen de context van het hoger onderwijs, waar studenten ook voor zichzelf hard moeten werken om te slagen, dreigen deze kwetsbare groepen anders snel verloren te gaan in de grote stroom en isolement te ervaren. VVS vraagt ook bijzondere aandacht voor de intersectionaliteit van een vluchtelingenstatus of andere preciaire verblijfstatus in combinatie met een functiebeperking. VVS benadrukt hierbij het belang van inclusie.

VVS vraagt ook voor bijkomende inspanningen om voldoende kennis over traumabegeleiding en specifieke psychologische bijscholingen in te zetten bij personeel

en studenten. Het is belangrijk dat dergelijke competenties niet alleen aanwezig zijn bij de inburgeringstrajectbegeleider(s), maar ook bij het personeel in de instellingen zelf dat betrokken is bij het onderwijzen van taal en/of voorbereidingscursussen, het evalueren van de kennis en competenties tot het geven van vrijstellingen enz. Deze kennis zou ook actueel gehouden moeten worden en verrijkt door expertise van organisaties zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

4. Financiering

VVS vraagt ten slotte om voldoende aandacht te besteden aan de financiële aspecten van het hoger onderwijs. Hieronder hoort zowel het aspect van de kostprijs voor studenten en kandidaat-studenten, als voor de hogeronderwijsinstellingen.

4.1. Betaalbaar voor de student

Voor studenten en kandidaat-studenten met een vluchtelingenstatuut is het van bijzonder belang dat de financiële drempels tot een studie zo laag mogelijk worden gehouden. De Gentse Studentenraad nam in 2017 een bevraging af bij meer dan 7000 studenten en hieruit bleek dat ook 16% van de huidige niet-beursstudenten in het hoger onderwijs aangeven dat het betalen van het inschrijvingsgeld een financieel probleem vormde voor hun ouders.¹⁸ Voor 2,6% van deze groep was het betalen van inschrijvingsgeld zelfs een drempel om aan de studies te beginnen. Voor de beursstudenten en bijna-beursstudenten bleek respectievelijk zelfs 6,1% en 5% aan te geven dat dit een drempel vormt, ondanks hun verlaagde inschrijvingsgeld. Deze signalen wijzen erop dat zeker voor vluchtelingen, die financieel vaak al heel veel verloren zijn of moesten achterlaten, onderzocht moet worden of hier ook het beurstarief gehanteerd kan worden. De beste manier om deze mensen immers uit hun financieel precaire situatie te halen, zijn uiteindelijk (hogere) studies.

4.2. Duurzaam investeren in de instellingen

Tot slot vraagt VVS met aandrang voor voldoende budget van de overheid om de extra ondersteuning voor deze complexe groep te verzekeren, zowel voor NARIC als voor de instellingen hoger onderwijs. Zeker bij die laatste groep, die het vandaag budgettair krap heeft, is extra financiële ondersteuning nodig om deze complexe opdracht goed uit te voeren.

VVS wil bij deze vraag om voldoende budget ook onderlijnen dat we vandaag nog veel verkokering opmerken binnen dit domein. Verschillende ministeries en departementen zouden genoeg moeten samenwerken om zelf op kostenefficiënte en doelmatige manier

---

¹⁸https://static1.squarespace.com/static/58d2f5d96a49634aacc47c7e/t/590245803e00be317ef59f0f/1493321104839/dossier_onderfinanciering.pdf

hoger onderwijs mogelijk te maken voor personen met een vluchtelingenstatus. Als Vlaamse studenten waarderen we wat er reeds gedaan wordt door de overheid, maar we merken ook dat bv. de bevoegdheden werk, inburgering en gelijke kansen, en onderwijs nog te grote schotten lijken te vertonen.